

XALQARO BAHOLASH BO‘YICHA O‘QITISH USULLARI

Saparova Zaynab Ulug‘bek qizi,

Urganch innovatsion universiteti

Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 23/08-guruh talabasi

yaxshimuratovaziz@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada xalqaro baholash tizimlari — PISA, TIMSS va PIRLS dasturlari asosida o‘qitish usullarini takomillashtirish yo‘llari tahlil qilinadi. Ta‘lim jarayonida xalqaro mezonlarga asoslanish o‘quvchilarning funksional savodxonligini oshirish, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish ko‘nikmalarini shakllantirishga yordam beradi. Maqolada xalqaro baholash natijalariga tayyorlovda kompetensiyaga yo‘naltirilgan, muammoli, loyihaviy va refleksiv o‘qitish metodlarining ahamiyati yoritilgan.

Kalit so‘zlar: xalqaro baholash, PISA, TIMSS, PIRLS, kompetensiyaga yo‘naltirilgan ta‘lim, innovatsion metodlar, interfaol yondashuv.

Аннотация: В статье рассматриваются методы совершенствования преподавания на основе международных оценочных программ PISA, TIMSS и PIRLS. Раскрывается значение международных стандартов в повышении функциональной грамотности учащихся и развитии их аналитического, критического и творческого мышления. Анализируются компетентностный, проблемный, проектный и рефлексивный подходы в современном обучении.

Ключевые слова: международное оценивание, PISA, TIMSS, PIRLS, компетентностный подход, инновационные методы, интерактивное обучение.

Annotation: This article analyzes teaching methods based on international assessment programs such as PISA, TIMSS, and PIRLS. It emphasizes the role of international standards in enhancing students' functional literacy, analytical thinking, and problem-solving abilities. The paper explores the importance of competency-based, problem-based, project-based, and reflective teaching methods in preparing students for international assessments.

Keywords: *international assessment, PISA, TIMSS, PIRLS, competency-based education, innovative methods, interactive teaching.*

Kirish. Bugungi globallashuv davrida ta'lim sifatini baholash xalqaro miqyosda alohida ahamiyat kasb etmoqda. Har bir mamlakat o'z ta'lim tizimini dunyo miqyosida solishtirish, kuchli va zaif jihatlarini aniqlash uchun xalqaro baholash dasturlarida ishtirok etmoqda. PISA (The Programme for International Student Assessment), TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) va PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) kabi dasturlar o'quvchilarning amaliy bilim, tahliliy fikrlash va mantiqiy yondashuv darajasini baholashga xizmat qiladi.

Mazkur maqolaning maqsadi — xalqaro baholash talablari asosida o'qitish usullarini takomillashtirish, o'qituvchi va o'quvchi faoliyatini yangicha yondashuv asosida tashkil etish yo'llarini tahlil qilishdan iborat.

1. Xalqaro baholash tizimlarining mohiyati

Xalqaro baholash dasturlari nafaqat bilimni, balki o'quvchilarning uni hayotiy vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini ham o'lchaydi. Masalan, PISA testlarida o'quvchilar real hayotiy muammolarni tahlil qilish orqali o'z fikrini asoslaydi. Bu esa an'anaviy yodlashga asoslangan o'qitishdan farqli o'laroq, kompetensiyaga yo'naltirilgan ta'limni talab qiladi.

2. O'qitish usullarini takomillashtirish yo'llari

- Xalqaro baholashga tayyorlovda quyidagi metodlar samarali natija beradi;
- Muammoli ta'lim – o'quvchilarning tahliliy fikrlashini rivojlantiradi;
- Loyihaviy o'qitish – o'quvchilarda mustaqil izlanish va ijodkorlikni oshiradi;
- Kooperativ (hamkorlikda) o'qitish – guruhda ishlash, fikr almashish madaniyatini shakllantiradi;
- Refleksiv yondashuv – o'quvchilarning o'z o'rganish jarayonini tahlil qilish imkoniyatini beradi.

Bu metodlar o'quvchilarning faolligini oshirib, ularni real hayotga tayyorlaydi.

3. O'qituvchining roli

Zamonaviy o'qituvchi endilikda bilim beruvchi emas, balki o'quvchi faoliyatini yo'naltiruvchi fasilitator sifatida namoyon bo'ladi. U o'quvchilarning mustaqil fikr yuritishi, tahlil va baholash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun sharoit yaratadi.

Shuningdek, o'qituvchilar axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)dan foydalanib, darslarni qiziqarli va interfaol tarzda tashkil etishlari lozim.

Xulosa. Xalqaro baholash tizimlariga tayyorlashda asosiy maqsad — o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olish, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatini shakllantirishdir.

O'qituvchilarning kompetensiyaga yo'naltirilgan, interfaol va reflektiv metodlardan foydalanishi nafaqat xalqaro testlarda yuqori natija ko'rsatish, balki ta'lim sifatini oshirishda ham muhim o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. OECD. PISA 2022 Assessment and Analytical Framework. Paris: OECD Publishing, 2023.
2. Mullis, I. V. S., & Martin, M. O. TIMSS 2019 International Results in Mathematics and Science. IEA, Boston College, 2020.
3. Jalolov, J. J. Pedagogika va zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Fan, 2019.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori. Xalqaro baholash dasturlarida ishtirok etish tizimini rivojlantirish to'g'risida. Toshkent, 2021.
5. Haladyna, T. M., & Rodriguez, M. C. Developing and Validating Test Items. Routledge, 2013.